

અગનધરા

એપિસોડ-24 : ઝ્લોબલ વોર્મિંગ અને બદલાતા રોગો

ડૉ.આકાશ: હવામાન શાસ્ત્રી, ઝ્લોબલ રીસર્ચ સેન્ટર

ડૉ.વસુધા: મેડીકલ ઓફીસર, ઝ્લોબલ રીસર્ચ સેન્ટર

હિમા: ઇન્ટર્નેશીપ માટે આવેલા M.Sc.(Environmental Science) ની વિદ્યાર્થીની

વિશ્વ: ઇન્ટર્નેશીપ માટે આવેલા M.Sc.(Environmental Science) નો વિદ્યાર્થી

પૃથ્વી: હું છું પૃથ્વી. મારા ત્યાં વસતો માનવ સમાજ નવા નવા રોગો જોઈને હબાક થઈ ગયો છે. તે એમ વિચારી રહ્યો છે કે તેઓ તો સ્વચ્છતા અને સુઘડતાનું એટલું બધું ધ્યાન રાખી રહ્યા છે કે કોઈ રોગ તેમની નજીક જઈ શકે જ નહિ. પરંતુ તેઓ એમ પણ કહેતા હતા કે અમારા બધા પાસા અવળા પડે છે. જે રોગની અમે કલ્પના પણ ના કરી હોય તેવા રોગો સામે ઝઝૂમવું પડે છે. તેઓએ મેડીકલ ક્ષેત્રના ઘણા વૈજ્ઞાનિકોનો સંપર્ક કર્યો તો તેઓએ ગુસ્સો વ્યક્ત કરતા જણાવ્યું કે અમે વૈજ્ઞાનિકોએ વર્ષો સુધી રાત-દિવસ એક કરીને આ રોગોને ઉભી પુંછડીએ ભગાડ્યા હતા. હવે અમારા પાસે એટલી તાકાત કે સમય નથી કે તેઓને ફરીથી ભગાડી શકીએ. વૈજ્ઞાનિકોએ માનવ સમાજને કહ્યું કે આવું થવાના કારણો શોધી તેને તાત્કાલિક ડામવાના પ્રયત્નો હાથ ધરો નહિ તો ગંભીર પરિણામો ભોગવવા પડશે. કેવા ગંભીર પરિણામો ભોગવવા પડશે તેની જાણકારી મેળવવા માટે ચાલો આપણે સૌ ઝ્લોબલ રીસર્ચ સેન્ટર પર પહોંચીએ.

હિમા: હાય, વિશ્વ.....(થોડા વિરામ બાદ) ગુડ મોર્નિંગ, વિશ્વ. અલ્યા વિશ્વ તું કયા વિચારમાં છે? હું ક્યારની તને હાય અને ગુડ મોર્નિંગ કહ્યા કરું છું.

વિશ્વ: સોરી ...સોરી હો હિમા. તું શું બોલી તે મને ખબર જ ન હતી. હું આ 13 ઓક્ટોબરના સમાચાર પત્રને વાંચીને વિચારે ચઢી ગયો હતો.

હિમા: એવા કયા સમાચાર છે? લાવ હું પણ તે જોવું.

વિશ્વ: હિમા, તારે જોવાની જરૂર નથી, હું તને વાંચીને જ સંભળાવું છું. જાપાનમાં 60 વર્ષનું સૌથી પ્રચંડ વાવાઝોડું ફૂંકાશે, 42 લાખને સલામત ખસેડાયા, 17000 સૈનિકો તહેનાત.

હિમા: વિશ્વ, આ વાંચ્યા પછી તું કયા વિચારે ચઢી ગયો હતો?

વિશ્વ: મને એ વિચાર આવતો હતો કે આપણું ઝ્લોબલ રીસર્ચ સેન્ટર વર્લ્ડ લેવલનું કામ કરે છે, તો

કદાચ આપણી સંસ્થામાંથી કોઈકે રાહત કાર્ય માટે જાપાન જવાનું થાય પણ ખરું.

હિમા: તો શું?

વિશ્વ: પછી મને અસરગ્રસ્ત લોકો દેખાવા માંડ્યા, આ લોકોના દુઃખ જોઈને આપણું હૃદય કંપી ઉઠે છે. તેઓ કેટલા લાચાર હોય છે, તેઓ મનથી ભાંગી ગયેલા હોય છે.

હિમા: બસ.....બસ. તું આ બધી વાતો કરે છે તે તને ક્યાંથી ખબર, તું કદી આવા રાહત કાર્યમાં ગયો છું?

વિશ્વ: એમનેમ મને આ વિચાર આવ્યા. તને મારું આવું સેવાનું કામ પણ યાદ ન રહ્યું?

હિમા: કયું સેવાનું કામ? તું અને સેવા? મેં તો તને આપણી કોલેજમાં હસ્તાલ પાડવામાં, જુદા- જુદા દિવસો જેવા કે ટ્રેડીશનલ ડે, ચોકલેટ ડે વગેરે વગેરેમાં જ જોયો છે.

વિશ્વ: શું આ બધામાં જોડાનાર સેવાના કામમાં ના જોડાય તેવું તર્ક ક્યાંય રજુ થયેલું હોય તો મને તેનો પુરાવો આપ.

હિમા: હા..હા..હા, વિશ્વ મને યાદ આવ્યું. ગયા વર્ષે તમારા બોયસ લોકોની ટીમ કેરળમાં આવેલા પુર માટેના રાહત કામ માટે ગઈ હતી તે. તમારી ટીમને તો અમે ફિલ્મની પોલીસ એવું નામ આપ્યું હતું.

વિશ્વ: કેમ?

હિમા: જેમ ફિલ્મમાં બધા લડાઈ ઝઘડા પતી જાય પછી પોલીસની એન્ટ્રી થાય છે તેમ તમે પણ પુર આવ્યાના વીસ દિવસ પછી રાહત કામ માટે ગયા હતા તેનો શો મતલબ?

વિશ્વ: હિમા અહિયાં જ તારી સમજ ફેર છે, અમે બધું પતી ગયા પછી નહિ બધું શરૂ થયુંને ત્યારે જ પહોંચી ગયા હતા.

હિમા: તારી વાતમાં સમજ ના પડી હો વિશ્વ.

વિશ્વ: મને એમ લાગે છે કે વાત ભલે એક વર્ષ પહેલાની હોય પણ આજે તે ક્લીયર કરવી જ પડશે.

ડૉ.આકાશ: શું ક્લીયર કરવાનું છે તમારે?

ડૉ.વસુધા: વિદ્યાર્થીઓને શું ક્લીયર કરવાનું હોય આકાશ સર? કોઈ કન્સેપ્ટ પર તેમની ચર્ચા હશે તેને ક્લીયર કરવાની હશે.

હિમા, વિશ્વ (બંને સાથે અથવા વાર ફરથી) : નમસ્તે આકાશ સર, નમસ્તે વસુધા મેડમ.

ડૉ.આકાશ: વિશ્વ, પહેલા તમારે જે ક્લીયર કરવું છે તે કરી દો પછી આપણી વાત કરીએ છીએ.

વિશ્વ: આ તો ગયા વર્ષે અમારી કોલેજમાંથી બોયસ લોકોની ટીમ કેરળમાં આવેલા પુર માટેના રાહત કામ માટે પુર આવ્યાના વીસ દિવસ પછી ગઈ હતી તેના સંદર્ભની ચર્ચા હતી, હિમાનું કહેવું એ

હતું કે તે સમયે કોલેજમાં એ ચર્ચા ચાલતી હતી કે વીસ દિવસ પછી તો બધું થાળે પડી ગયું હોય તો આવા સમયે જવાનો કોઈ મતલબ ખરો?

ડૉ.વસુધા: વિશ્વ, હિમાને આવો પ્રશ્ન થાય તે વ્યાજબી છે પણ તે સંદર્ભે તારો શો જવાબ છે.

ડૉ.આકાશ: હા વિશ્વ, તારો શો જવાબ છે.

વિશ્વ: પુર આવે ત્યારે બચાવ કામગીરી હોય અને તેમાં ડીઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ વાળા ઉપયોગી બને અમારા જેવા જાય તો અમને બચાવવા બીજાને દોડધામ કરવી પડે. પુર સમી ગયા પછી રાહત કામગીરી શરૂ થતી હોય છે જેમાં અસરગ્રસ્તના પુનઃવસવાટમાં મદદરૂપ થઈ શકાય છે. અમે લોકો પુર સમી ગયા પછી જે રોગચાળો ફાટી નીકળે છે તે અંગેની જાગૃતિ ફેલાવવા તથા તેમાં કઈ સાવચેતીઓ રાખી શકાય તેની વાત અસરગ્રસ્તો સાથે કરવાનું કામ હાથ ધર્યું હતું.

હિમા: શું પુર, પાણીની સાથે સાથે રોગો પણ લેતું આવે છે?

ડૉ.આકાશ: હિમા, રોગો એટલે જેવા તેવા નહિ, માણસને ભરખી જાય તેવા.

હિમા: આટલા ભયાનક રોગો?

ડૉ.વસુધા: આ રોગોના નામ છે ઝાડા-ઉલટી અને કોલેરા.

ડૉ.આકાશ: સામાન્ય રીતે પુર આવે છે ત્યારે બધી જ ગટર લાઈનો ઉભરાય છે, સુએઝ ટ્રીટમેન્ટ પ્લાન્ટ પણ બંધ પડી જાય છે તેથી ગટરમાંથી આવતું સુએઝ વોટર પુરના પાણી સાથે ભળે છે. આમ, આ પુરનું પાણી જે-જે જળાશયોમાં ભળે છે તે જળાશયો પ્રદુષિત થાય છે અને તેનો ઉપયોગ કરનારાઓને ઝાડા-ઉલટી અને કોલેરા જેવા રોગો થાય છે.

હિમા: શું વ્યક્તિ પાણીનો ઉપયોગ કરતા પહેલા જુએ નહિ કે આ પાણી પ્રદુષિત છે કે નહિ?

ડૉ.વસુધા: નદીના પાણીમાં સુએઝ વોટર ભળેલું હોય તો પણ તેને નરી આંખે જોઈ શકાતું નથી, વળી આવું સુએઝ વોટર જમીનમાં નીચે ઉતરી કુવા કે હેન્ડ પંપ દ્વારા પાછું આપણી પાસે આવે છે ત્યારે આપણે તે જાણી શકતા નથી.

વિશ્વ: વસુધા મેડમ, આપ ડોક્ટરની રીતે જ્યાં પુર આવ્યું હોય અને ત્યાં આવા રોગ જોવા મળ્યા હોય તેવા ઉદાહરણો આપો તો હિમાને થોડો સંતોષ થશે.

ડૉ.વસુધા: નીનોના તોફાન પછી માઈક્રોનેશિયાના ચૂક ટાપુ પર રહેતા લોકોમાં પેચીશ નામનો રોગ જોવા મળ્યો હતો. આ રોગમાં રોગીના ઝાડા વાટે લોહી જતું જોવા મળે છે. આ રોગ નિયંત્રણમાં ના આવે તો તેનું ગંભીર પરિણામ પણ જોવા મળે છે.

વિશ્વ: બોલ હિમા, અમારા રાહત કાર્ય વિષે કઈ કહેવું છે?

હિમા: વિશ્વ, તમારા બધાની વાત જાણ્યા પછી મને એ વાતનું દુઃખ છે કે તે રાહતકાર્યરૂપી રાષ્ટ્રીય

સેવાના કાર્યમાં હું સહભાગી ના થઈ શકી.

ડૉ.વસુધા: હિમા, તું ગયા અઠવાડિયે મને પૂછતી હતી ને કે ઝલોબલ વોર્મિંગથી અન્ય કયા રોગો થાય છે? તો તને તેનો જવાબ મળતો જાય છે. આ કોલેરા અને પેચીશ પણ ઝલોબલ વોર્મિંગની દેણ છે કારણ કે પુર આવવા માટે ઝલોબલ વોર્મિંગ જવાબદાર હોય છે.

ડૉ.આકાશ: હા વિશ્વ, તારા નૈરોબીવાળા મિત્ર નિસર્ગના શા સમાચાર છે?

વિશ્વ: સર, ગઈકાલે જ મારે વિડિયોકોલ પર વાત થઈ હતી, તે ખુબ જ સ્વસ્થ દેખાતો હતો, લગભગ નોર્મલ સ્થિતિમાં આવેલો જણાતો હતો, તેની મમ્મી સાથે વાત કરતા જણવા મળ્યું કે તેની રોગ પ્રતિકારક શક્તિએ તેને બચાવી લીધો.

હિમા: આકાશ સર, બહારથી આ કઈક અવાજ આવી રહ્યો છે, જાણે કોઈ ગીત ગાતું હોય તેમ.

ડૉ.આકાશ: હિમા,એ આપણી સંસ્થાની મોબાઈલ વેન છે, જે જુદા-જુદા ગામોમાં ફરે છે, ત્યાં જઈ સરસ ગીત વગાડે છે જેથી ગામના લોકો અવાજ સાંભળીને વેનની નજીક ભેગા થાય છે ત્યારે આપણા કાર્યકર્તાઓ તેમની સાથે ઝલોબલ વોર્મિંગની વાતો કરે છે અને તે અંગેનું સાહિત્ય વહેંચે છે. પણ આ વેનનો ડ્રાઈવર ખુશમિજાજ છે તેથી તે ઘણી વખત રીશેષના આસપાસના સમયમાં આપણા કેમ્પસમાં પરત આવી જાય તો અહીં પણ એકાદ ગીત વગાડે છે. મને લાગે છે વેન આપણા કેમ્પસમાં પ્રવેશી રહી છે, જો આપણે ગીત સાંભળવું હોય તો થોડીવાર આપણી ચર્ચાને વિરામ આપીએ.

વિશ્વ: હા સર, એમ જ કરીએ હવે સ્પષ્ટ સંભળાઈ રહ્યું હોય તેમ લાગે છે.

(ગીત રજૂ કરવું)

હિમા: આકાશ સર, અમે પણ એકવાર આ વેન સાથે જઈશું.

ડૉ.આકાશ: હિમા અને વિશ્વ, આ વેન સાથે તમારે તો એકવાર જવાનું આવશે જ.

વિશ્વ: તો તો સર અમને બહુ મજા આવશે.

ડૉ.વસુધા: વિશ્વ,સાચે જ તમને મજા આવશે. હવે જો આપણે મૂળ વાતને આગળ વધારીએ તો આવા પુર આવેલા વિસ્તારની જમીનમાં સુએઝ વોટરમાં રહેલા હુક કૃમિ ભળે છે. સમય જતા વાતાવરણનું તાપમાન 10 ડીગ્રી સેલ્સિયસ કરતા વધે છે ત્યારે આવા હુક કૃમિ વૃદ્ધિ પામે છે, હુંફાળા અને ભેજવાળા વાતાવરણમાં આ હુક કૃમિના ઈંડા અને લારવા સુકાઈ જતા નથી. આવા સ્થાને ખુલ્લા પગે ચાલનારા વ્યક્તિઓના પગને તળિયે છિદ્ર પાડીને આ કૃમિના લારવા વ્યક્તિના લોહીમાં પ્રવેશે છે. ત્યારબાદ તે ફેફસા અને શ્વાસનળી દ્વારા પેટ અને આંતરડામાં પહોંચે છે. આ કૃમિઓ આંતરડામાં રહીને વ્યક્તિનું લોહી ચૂસે છે તેથી આવી વ્યક્તિમાં લોહીની ઉણપ જેવા એટલે કે એનેમિયા જેવો રોગ થાય છે.

હિમા: ડોક્ટર મેડમ તમારી વાત પરથી એમ ચોક્કસ સ્પષ્ટ થાય છે કે જ્યાં પહેલા 10 ડીગ્રી સેલ્સિયસ કરતા નીચું તાપમાન રહેતું હોય તેવા સ્થળોએ આ હુક કૃમિ વૃદ્ધિ પામી શકતા ન હતા તેથી ત્યાં આવા એનેમિયા જેવા રોગ જોવા મળતા ન હતા. ગ્લોબલ વોર્મિંગના કારણે આવા સ્થળોના તાપમાન 10 ડીગ્રી સેલ્સિયસ કરતા વધ્યા છે, જેથી આ સ્થળોએ અગાઉ જોવા ન મળતા રોગો ગ્લોબલ વોર્મિંગને કારણે હવે જોવા મળે છે.

વિશ્વ: આકાશ સર, જે વિસ્તારમાં ખુલ્લામાં શૌચ ક્રિયા કરવામાં આવે છે, ત્યાંના વિસ્તારમાં પણ હુક કૃમિને લીધે થતા રોગો જોવા મળી શકે છે ને?

ડૉ.આકાશ: વિશ્વ કહેવું પડે તે ખુબ ઊંચું તર્ક લગાવ્યું ! તારું તર્ક સાચું છે. તેથી તો આપણા દેશના દરેક અંતરિયાળ વિસ્તારમાં ઘરે ઘરે શૌચાલય બને તેવો આગ્રહ પણ રાખવામાં આવી રહ્યો છે.

ડૉ.વસુધા: આકાશ સર, આ આગ્રહ પરિણામમાં પણ ફેરવાતો જોવા મળ્યો છે.

હિમા: વિશ્વ, તે અત્યાર સુધીની ચર્ચાની નોંધ કરી છે ને?

વિશ્વ: એકદમ વ્યવસ્થિત રીતે નોંધ કરી છે, સહેજ પણ ચિંતા ના કરીશ હિમા.

ડૉ.વસુધા: એન્ટ્રેક્સ, મંકી પોક્સ, વેસ્ટ નીલ વાયરસ, હંટા વાયરસ, જીકા વાયરસ વગેરે બીમારીઓ વિષે એમ માનવામાં આવતું હતું કે આ બીમારીઓ હવે નાબુદ થઈ ગઈ છે, પરંતુ કેટલાક સ્થાનોએ આ બીમારીઓ ફરીથી માથું ઉચકતી જોવા મળી છે.

હિમા: મેડમ, આ એન્ટ્રેક્સ રોગ છે શું?

ડૉ.વસુધા: આ એન્ટ્રેક્સ રોગ એટલે બેક્ટેરિયાથી પશુઓમાં થતું ઇન્ફેક્શન છે. આ રોગથી પીડાતું પશુ મોટા ભાગના કિસ્સામાં મૃત્યુ પામે છે.

વિશ્વ: શું આ રોગ મનુષ્યને લાગુ પડી શકે છે?

ડૉ.વસુધા: હા પડી શકે છે ને, મનુષ્યમાં આ રોગ પ્રાણીઓમાંથી આવી શકે છે. પ્રાણીઓની દેખરેખ રાખતા વ્યક્તિઓમાં આ રોગ જલ્દી લાગુ પડે છે. આ રોગમાં વ્યક્તિની ચામડી, ફેફસાં અને આંતરડામાં અસર થાય છે. ફેફસાંમાં અસર પામેલા વ્યક્તિઓમાંથી 50% વ્યક્તિઓ મૃત્યુ પામે છે.

હિમા: આ રોગથી બચવા કોઈ રસી ઉપલબ્ધ નથી?

ડૉ.આકાશ: રસી તો ઉપલબ્ધ છે જ તેથી તો ઓગણીસમી સદીમાં આ રોગ સંપૂર્ણપણે નાબુદ થયો હોય તેમ જણાવ્યું હતું.

વિશ્વ: સારું કહેવાય ને રસીકરણથી આ રોગ સંપૂર્ણ નાબુદ થઈ ગયો. હવે, તેના તરફ વળીને જોવાપણું તો ના રહ્યું. રસીકરણથી રોગ નાબુદી માટેના કેવા અને કેટલા સઘન પ્રયત્નો કરવા પડે છે તે બાબતનો ખ્યાલ આપણો દેશ અત્યારે પોલીયો નાબુદી માટેના જે સક્રિય પ્રયત્નો કરે છે તેના

પરથી આવે છે.

ડૉ.વસુધા: સંપૂર્ણ નાબુદીના આરે આવી ઉભેલા એન્થ્રેક્સ રોગે 2016માં ફરીથી માથું ઉચક્યું હતું.

હિમા: ના હોય મેડમ, આવું પણ બની શકે કે નાબુદ થયેલ રોગ ફરીથી જોવા મળે.

ડૉ.વસુધા: હા હિમા એ જ વાત હું તને ઉદાહરણ આપી સમજાવું છું. જુલાઈ 2016માં સાઈબીરીયામાં અચાનક કોઈ એક સ્થાને રેન્ડીયરના એક જૂથ પર એન્થ્રેક્સ રોગનો હુમલો થયેલો જોવા મળ્યો. જોત જોતામાં આશરે 2300 જેટલા રેન્ડીયરોનું મૃત્યુ થયું હતું.

વિશ્વ: મેડમ, આમ થવાનું કારણ જાણવા મળ્યું હતું?

ડૉ.આકાશ: આનું કારણ મને પણ ખબર છે એટલે તે હું જ જણાવી દઉં છું, વિશ્વ. આના કારણમાં વાત એમ છે કે એન્થ્રેક્સ રોગના કારણે 75 વર્ષ પહેલા મૃત્યુ પામેલા રેન્ડીયરનો મૃતદેહ બરફમાં દબાયેલો રહ્યો હતો. તેની સાથે એન્થ્રેક્સ રોગ માટે જવાબદાર બેક્ટેરિયા પણ સુષુપ્ત અવસ્થામાં અસ્તિત્વ ધરાવતા હતા. પરંતુ ગ્લોબલ વોર્મિંગના કારણે જ્યારે ત્યાંનો બરફ પીગળવા માંડ્યો ત્યારે 75 વર્ષ પહેલા મૃત્યુ પામેલા રેન્ડીયરનો મૃતદેહ ખુલ્લો થયો અને તેમાં રહેલા બેક્ટેરિયા પુરતું તાપમાન મળતા સક્રિય બન્યા અને આ બેક્ટેરિયાની અસરથી 72 લોકોને તાત્કાલિક ધોરણે હોસ્પિટલમાં દાખલ કરવા પડ્યા. જે પૈકીના એક બાળકનું મૃત્યુ પણ થયું હતું.

હિમા: આકાશ સર મને તો એન્થ્રેક્સ રોગ માટે જે તે બેક્ટેરિયા કરતા ગ્લોબલ વોર્મિંગ વધુ જવાબદાર લાગ્યું.

વિશ્વ: હાલમાં તો પર્યાવરણ સંબંધિત અનેક પ્રશ્નોનું એક જ કારણ જોવા મળે છે અને તે છે ગ્લોબલ વોર્મિંગ.

ડૉ.વસુધા: હિમા અને વિશ્વ, હવે હું તમને જીકા વાઈરસ વિષે વાત કરવાની છું.

હિમા: જીકા વાઈરસ, મેડમ?

વિશ્વ: મેડમ, જીકા વાઈરસ એટલે શું?

ડૉ.વસુધા: જીકા વાઈરસ એ ડેન્જુ અને ચીકન ગુનિયા માટે જવાબદાર વાઈરસને મળતો આવતો વાઈરસ છે. જે દિવસ દરમિયાન ઉડતા એડીશ મચ્છર દ્વારા ફેલાય છે. ડેન્જુ વિષે તો તમે જાણો છો તે મુજબ દર્દીના લોહીમાં કેટલીક કેશીકાઓ ઓછી થતી જાય છે, જેને આપણે પ્લેટલેટમાં ઘટાડો કહીએ છીએ. જો આ બીમારીમાં વ્યક્તિ સમયસર સારવાર ના મેળવે તો દર્દીએ મૃત્યુ જેવા પરિણામનો શિકાર બનવું પડે છે.

વિશ્વ: વસુધા મેડમ, હવે તો ડેન્જુ એ એટલો સામાન્ય થઈ ગયો છે કે સૌ કોઈ તેનાથી પરિચિત થઈ ગયેલા છે.

ડૉ.આકાશ: ચીકન ગુનિયા પણ એક પ્રકારના વાઇરસથી આવતો તાવ છે, જેમાં દર્દીના સાંધા જકડાઈ જાય છે, આવા દર્દીને બેસવા-ઉઠવામાં પણ મુશ્કેલીઓ પડે છે.

ડૉ.વસુધા: આમ, જોકા વાઇરસના ઇન્ફેક્શનથી જે રોગ ફેલાય છે તે રોગમાં ડેબિલિટી અને ચીકન ગુનિયામાં જોવા મળતા હોય તેવા લક્ષણો જોવા મળે છે. આ રોગનું ઇન્ફેક્શન 1968માં સૌ પ્રથમ નાઈજીરિયાના એક રોગીમાં જોવા મળ્યું હતું. તે સમયે મધ્ય આફ્રિકા, તાન્ઝાનીયા, યુગાન્ડા, ઇન્ડોનેશિયા, મલેશિયા, ફિલિપાઈન્સ, થાઇલેન્ડ વગેરે ક્ષેત્રોમાં જોકા વાઇરસ જોવા મળ્યો હતો. પણ મારે તમને બધાને ખાસ કહેવું છે તે એ છે કે આ જોકા વાઇરસ પહેલા જે ક્ષેત્રોમાં જોવા મળતો ન હતો તે ક્ષેત્રોમાં પણ હાલમાં જોવા મળે છે.

હિમા: વસુધા મેડમ, આ તો બહુ દુઃખની વાત કહેવાય, કયા કયા નવા વિસ્તારોમાં આ જોકા વાઇરસ જોવા મળ્યો છે?

ડૉ.આકાશ: વર્ષ 2014 દરમિયાન ફ્રાન્સ પોલિનેશિયા અને ઈસ્ટર ટાપુમાં પહેલીવાર જોકા વાઇરસના દર્દીઓ જોવા મળ્યા, જ્યારે 2015માં બ્રાઝીલમાં આ રોગના વધુ દર્દીઓ જોવા મળ્યા હતા. અને આ જ કારણે આ સમય દરમિયાન નવા જન્મતા બાળકોના માથા પ્રમાણમાં નાના જોવા મળ્યા હતા તથા આ બાળકો મંદ બુદ્ધિવાળા પણ માલુમ પડ્યા હતા.

હિમા: વસુધા મેડમ, શું જોકા વાઇરસના ઇન્ફેક્શન માટે પણ ગ્લોબલ વોર્મિંગને જવાબદાર ગણવામાં આવે છે?

ડૉ.વસુધા: હા જ તો વળી, મે અગાઉ જણાવ્યું તેમ આ વાઇરસ દિવસ દરમિયાન ઉડતા એડીશ મચ્છર દ્વારા ફેલાય છે. આ મચ્છરોની સંખ્યા ગ્લોબલ વોર્મિંગના કારણે વધતી જાય છે.

વિશ્વ: મેડમ, એવું શક્ય છે કે જે રોગ પહેલા અસ્તિત્વ ના ધરાવતો હોય તે રોગ ગ્લોબલ વોર્મિંગના કારણે જોવા મળે?

ડૉ.વસુધા: હા એવું શક્ય બન્યું છે, વર્ષ 2015માં વૈજ્ઞાનિકોએ સાઈબેરીયાના જામેલા બરફના સ્તરોમાંથી એક વાઇરસને શોધી કાઢ્યો કે જે ત્રીસ હજાર વર્ષો સુધી બરફના સ્તરોમાં દબાયેલો હોવા છતાં સક્રિય માલુમ પડ્યો હતો. જે એક પ્રકારના અમીબા પર જ હુમલો કરતો હતો, તે મનુષ્ય કે પાલતું પ્રાણીઓ પર હુમલો કરતો નહોતો. આ વાઇરસને નિયંત્રણમાં રાખે તેવી કોઈ રસી શોધાયેલી ન હોવાથી આ વાઇરસ ખતરનાક પુરવાર થઈ શકે છે. આવા કિસ્સામાં તેનાથી બચતું રહેવું તે ઉપાય ગણવામાં આવે છે.

ડૉ.આકાશ: વિશ્વ આરોગ્ય સંસ્થા કે જેને ડબ્લ્યુ એચ ઓ (WHO) થી ઓળખવામાં આવે છે તેણે આઠ રોગોના નામ જણાવ્યા છે જે દુનિયા માટે ગંભીર પુરવાર થાય તેવા છે. આ રોગોના નામમાં ઈબોલા વાઇરસ, માર્બર્ગ વાઇરસ, નીપાહ વાઇરસ, ક્રીમિયન ક્રોન્ગો ફીવર, રીફ્ટ વેલી ફીવર, લાસા ફીવર, મિડલ ઇસ્ટ રેપિરેટરી સિન્ડ્રોમ, સિવિયર એક્ચ્યુટ રેસપિરેટરી

સિન્ડ્રોમ વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.

ડૉ.વસુધા: આ બધા રોગો વાઈરસના કારણે થાય છે, વળી આ વાઈરસ ઝ્લોબલ વોર્મિંગના કારણે વધુ સંખ્યામાં વૃદ્ધિ પામે છે.

હિમા: આજની ચર્ચા પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે જો ઝ્લોબલ વોર્મિંગ નિયંત્રણમાં રહે તો ઘણા રોગો આપણાથી દૂર રહે તેમ છે.

વિશ્વ: હિમા તે જે નિષ્કર્ષ કાઢ્યો તે મેં આપણી નોંધપોથીમાં રંગીન અને મોટા અક્ષરે નોંધી દીધો છે. લો ને વસુધા મેડમ આ નિષ્કર્ષ નીચે તમે તમારી સહી કરી દોને, જેથી અમને આ નિષ્કર્ષની સાથે સાથે તમે પણ યાદ રહો.

ડૉ.વસુધા: લો બસ કરી દીધી સહી.

હિમા: વસુધા મેડમ, આપશ્રીએ અમને ઝ્લોબલ વોર્મિંગના કારણે પુનઃપ્રવેશ મેળવતા રોગો વિષે અવગત કર્યા તે બદલ અમે આપશ્રીનો હાર્દિક આભાર માનીએ છીએ. ડૉ.આકાશ સરે અમને આ દિશામાં આગળ વધવા માટે અનુકુળતા કરી આપી તે બદલ અમે તેઓનો પણ આભાર માનીએ છીએ.
